

INPUT TIL DET VIDERE ARBEJDE

15-11-2021
Side 1 af 3

Spor 3: Udbudskrav

Dette notat indeholder Dansk Affaldsforenings og Dansk Fjernvarmes input til Energi styrelsen ift. spor 3 om udbudskrav i det videre arbejde om en model for kontrolleret nedlukning af affaldsenergi kapaciteten iht. klimaplanen fra 16. juni 2020.

Væsentligste pointer ift. spor 3 om udbudskrav

Hvis modellen om udbudsbaseret konkurrence skal blive velfungerende, er det afgørende at sikre, at der ved udbuddene bliver god og lige konkurrencen mellem affaldsenergianlæggene.

Rammerne i klimaplanen

Det fremgår af klimaaftalen, at *"forbrændingsanlæggene skal konkurrere om affaldet, så det behandles, hvor det kan gøres mest miljørigtigt, bedst og billigst."*

Desuden fremgår det, at *"med henblik på at sikre en kapacitetstilpasning stilles krav til kommunerne om udbud af det forbrændingsegnete husholdningsaffald. Samtidig ophæves kommunernes ret til at anvise forbrændingsegnet erhvervsaffald."*

Endeligt fremgår det, at *"der indføres en undtagelse for ikke-brofaste øer, hvor kommuner fortsat kan indsamle og behandle alt forbrændingsegnet affald."*

Lige konkurrencevilkår

I en model, hvor kommunernes restaffald fra husholdningerne skal sendes i udbud, og hvor der vil blive almindelig konkurrence om erhvervsaffaldet, skal det sikres, at der bliver god og lige konkurrence mellem affaldsenergianlæggene om begge disse affaldsfraktioner.

For erhvervsaffaldet vil konkurrencen være reguleret efter de almindelige konkurrenceregler i konkurrenceloven. Konkurrencemyndighederne vil her kunne gribe ind overfor forskellige former for konkurrencebegrænsninger.

For restaffaldet fra husholdninger vil konkurrencen især være reguleret af udbudsreglerne, som er baseret på EU-direktiver, og som det ikke umiddelbart vil være muligt at ændre eller supplere med dansk særlovgivning.

Det er som udgangspunktet svært at se, at reglerne i konkurrenceloven og udbudsloven i praksis kan sikre god og lige konkurrence. Det er samtidig svært at se, hvordan disse regler vil kunne suppleres med yderligere danske regler eller lignende.

Umiddelbart ser det derfor ud til, at der højst vil kunne udsendes vejledning eller lignende med anbefalinger ift. konkurrencen og tilrettelæggelse af udbud for at opnå god og lige konkurrence. Sådanne anbefalinger vil der dog ikke være pligt til at følge, da man vil kunne nøjes med at holde sig indenfor de rammer, der fremgår af konkurrencelovens og udbudslovens regler. I givet fald vil problemstillingerne herom på lidt længere sigt skulle afklares gennem praksis fra konkurrencemyndighederne og Klagenævnet for Udbud.

Energistyrelsen opfordres til at afklare, hvordan det kan sikres, at der bliver god og lige konkurrence mellem affaldsenergianlæggene om de forskellige affaldsmængder.

Hvad skal der ske ved manglende tilbud eller urimeligt høje priser?

Det skal afklares, hvad der kan og skal ske med en kommunes affald, hvis kommunen enten ikke modtager tilbud eller alene modtager tilbud med urimeligt høje priser.

Normalt vil en kommune, som er ejer/medejer af et affaldsenergianlæg, i et sådant tilfælde kunne vælge at løse opgaven in-house. Når denne mulighed ikke foreligger i en model med udbudskrav, bliver der derfor behov for at tage stilling til, hvad der så skal ske med affaldet, herunder om der i givet fald kan indgås aftaler uden udbud om fx eksport af affaldet.

Energistyrelsen opfordres til at sikre afklaring af, hvad der kan og skal ske med en kommunes affald, hvis kommunen enten ikke modtager tilbud eller alene modtager tilbud med urimeligt høje priser.

Ophævelse af forpligtelse til at sikre kapacitet

En ophævelse af anvisningsreglerne bør efter vores opfattelse indebære, at kommunernes pligt iht. reglerne i miljøbeskyttelsesloven til at sikre tilstrækkelig forbrændingskapacitet også må ophæves.

Energistyrelsen bør herefter også klarlægge, hvordan der fremadrettet sikres tilstrækkelig forbrændingskapacitet.

Er Energistyrelsen enig i, at kommunernes pligt iht. reglerne i miljøbeskyttelsesloven til at sikre tilstrækkelig forbrændingskapacitet må ophæves?

Skal affaldsenergianlæg sende opgaver i udbud?

Udbudsreglerne gælder kun for offentlige myndigheder og såkaldte offentligretlige organer, som

- er kontrolleret af det offentlige, medmindre de fuldt ud opererer på det forretningsmæssige område
- varetager opgaver af almen interesse, der ikke har industriel eller kommerciel karakter.

Ved en overgang til en model med udbudsbaseret konkurrence, hvor affaldsenergianlæggene skal drives med forretningsmæssigt fokus på at skabe værdi til ejeren, bør det afklares, om affaldsenergianlæggene fortsat opfylder betingelserne for at være offentligretlige organer, der skal sende opgaver i udbud.

I forlængelse heraf bør det desuden afklares, hvorvidt de kommunalt ejede anlæg i en sådan model fortsat vil være omfattet af reglerne i offentlighedsloven og forvaltningsloven om bl.a. aktindsigt mv.

Energistyrelsen opfordres til at sikre afklaring af, hvorvidt kommunalt ejede anlæg fremover vil være omfattet af krav om udbudspligt samt reglerne i offentlighedsloven og forvaltningsloven mv.

Specifikke problemstillinger, som også skal løses

I en model med udbudsbaseret konkurrence vil der være en række specifikke problemstillinger, der skal findes løsninger på, når den overordnede model er på plads. Umiddelbart kan der peges på følgende problemstillinger:

- Afklaring af, om opgaverne om at foretage udbud kan varetages af et I/S på vegne af interessentkommunerne i en model, hvor opgaverne vedr. affaldsenergi er udskilt i et A/S?
- Regler for, hvornår og hvordan de nuværende aftaler/kontrakter mellem affaldsenergianlæg og kommuner skal opsiges/afvikles.
- Vejledning med anbefalinger om, hvordan der kan sikres god og lige konkurrence i udbuddene.
- Afklaring af vilkår og muligheder for fx sæsonoplagring, omlastning og miljøbehandling af restaffald, som sikrer ligebehandling af alle tilbudsgivere.
- Håndtering af miljøkrav i udbud.
- Hvordan håndtering af uforudsete hændelser, fx uforudsigelige behov for hurtig afbrænding af betydelige mængder af restaffald ud fra hensyn til sundhed og miljø, kan indgå i kontrakterne.
- Hvordan specielle affaldsfraktioner fra fx sygehus, tandlæger og dyrlæger, som fordrer en helt særlig indfyring, skal håndteres.
- Problemstillingen om, hvordan affaldsdirektivets artikel 16 om en særlig national ret til at fastholde en given national forbrændingskapacitet til en bestemt national mængde blandet husholdningsaffald, skal håndteres.

Energistyrelsen opfordres at sikre en afklaring af de spørgsmål, der rejses ovenfor.